

Informatisering

3 HOOFDSTUK

Informatisering

Waar vroeger een pensioen manueel werd berekend door een ambtenaar zien we nu meer en meer dat de berekening en uitbetaling van de pensioenen geautomatiseerd worden. Zoals we reeds in de vorige Jaarverslagen schreven biedt dit heel wat voordelen: vaak kunnen zo efficiëntiewinsten geboekt worden, is er het voordeel dat de computer nauwkeuriger is in het berekenen dan de mens en kunnen de ambtenaren die vroeger deze manuele berekeningen uitvoerden ingezet worden om tegemoet te komen aan het toegenomen aantal vragen van de burger.

Wel dient opgemerkt te worden dat gezien de complexiteit van de pensioenwetgeving er in uitzonderlijke situaties fouten worden gemaakt in de programmatie. Wanneer een wetgeving op meerdere manieren kan geïnterpreteerd worden betekent dit dat er bij de programmering van de pensioenberekening meerdere opties mogelijk zijn. Verder moet de pensioendienst bij het ontbreken van loopbaangegevens (bijvoorbeeld omdat deze in de toekomst liggen) of bij het gebrek aan details in de geregistreerde loopbaangegevens uit het verleden bij het programmeren vermoedens hanteren of van veronderstellingen uitgaan.

Het ontdekken van de fouten in computerprogramma's, het bemiddelen over de in de programmering gehanteerde vermoedens en de interpretatie bij de uitvoering van de wetgeving vergt een zeer ver doorgedreven kennis van de pensioenwetgeving en een inzicht in de logica en algoritmen van de berekeningsprogramma's. De Ombudsdienst Pensioenen heeft gelet op deze nieuwe evolutie zich dan ook de laatste jaren hierin gespecialiseerd. In dit hoofdstuk halen we een paar voorbeelden aan.

Ten eerste ontdekte de Ombudsman Pensioenen in 2023 dat wanneer een gepensioneerde een wettelijk pensioen, dat uitbetaald wordt door Ethias, in combinatie met een aanvullend pensioen geniet, Ethias ten onrechte niet zelf het percentage bedrijfsvoorheffing vaststelt dat op het pensioen dat hij uitbetaalt moet ingehouden worden. Ethias ontving immers in deze gevallen via een elektronische flux een toe te passen percentage bedrijfsvoorheffing van de FPD, niet wetende dat de gepensioneerde geen pensioen genoot van de FPD. Immers indien een gepensioneerde zowel een pensioen van de FPD als van Ethias ontvangt moet de FPD volgens de instructies van de FOD Financiën de bedrijfsvoorheffing vaststellen.

Daar het gelet op de programmatie van de flux inzake bedrijfsvoorheffing tussen de FPD en Ethias het voor Ethias niet mogelijk was uit te maken dat Ethias nog altijd zelf het bedrijfsvoorheffingspercentage moest vaststellen (omdat Ethias de enige was die een wettelijk pensioen uitbetaalt) werd door Ethias op het pensioen gedurende twee maanden meer dan 480 euro te veel bedrijfsvoorheffing ingehouden nadat betrokkene het kapitaal van zijn extra-legaal pensioen had ontvangen. Tevens was het voor de gepensioneerde niet duidelijk aan wie hij de wijziging van elementen die een invloed hebben op de berekening van de bedrijfsvoorheffing (bijvoorbeeld het genot van kinderbijslag) moest meedelen. Ondanks dat hij enkel een pensioen genoot van Ethias kreeg hij immers foutief te horen dat de FPD, van wie hij geen pensioen kreeg, zijn bedrijfsvoorheffingspercentage diende vast te stellen. Dit vloeide immers voort uit de foutief toegepaste werkwijze.

De Ombudsman Pensioenen riep Ethias op zijn werkwijze aan te passen (waarvoor de programmatie van de flux tussen de FPD en Ethias dient aangepast te worden) zodat de bedrijfsvoorheffing terug zelf bepaald wordt door Ethias en deze onmiddellijk en dus sneller correct kan toegepast worden op het pensioen. Bij toepassing van de correcte werkwijze zal tevens de onduidelijkheid voor de gepensioneerde verdwijnen aan wie hij wijzigingen van elementen die een invloed hebben op de bedrijfsvoorheffing moet meedelen.

Ten tweede stelde de Ombudsman Pensioenen op het gebied van programmering vast dat wanneer een gepensioneerde een pensioen ontvangt dat door twee verschillende pensioendiensten uitbetaald wordt (Ethias en FPD) de bedrijfsvoorheffing, bij een melding van een element dat een invloed heeft op de bedrijfsvoorheffing, niet altijd snel correct wordt toegepast door de beide pensioendiensten ingevolge een niet al te snelle uitwisseling van gegevens. Na ondervraging over deze problematiek door de Ombudsman Pensioenen vroeg Ethias aan de FPD de trimestrieel gewijzigde pensioenbedragen voortaan in het begin van een maand in plaats van halverwege de maand mee te delen. Dit zou er toe leiden dat Ethias op het pensioen dat hij uitbetaalt op het einde van de maand waarin de trimestriële stroom ontvangen wordt in een aantal gevallen sneller de correcte bedrijfsvoorheffing zou kunnen toepassen. Dit geldt eveneens (of misschien wel des te meer) voor pensioenen die bij het begin van de maand betaald worden. De Ombudsman Pensioenen herhaalt in dit kader zijn oproep om sneller gegevens uit te wisselen (oproep aan de FPD om frequenter dan om de drie maanden het nieuwe bedrijfsvoorheffingspercentage aan Ethias mee te delen).

Ten derde stelde de Ombudsman Pensioenen vast dat de wijze waarop de omzetting van een deeltijdse tewerkstelling naar een voltijdse tewerkstelling geprogrammeerd is een invloed kan hebben op de vroegst mogelijke pensioendatum. Om vervroegd met pensioen te kunnen gaan dient een voldoende lange loopbaan bewezen te worden. Een tewerkstelling als werknemer wordt in aanmerking genomen vanaf het bewijs van 104 dagen. De Ombudsman ontving een klacht van een gepensioneerde die 1 dag tekort kwam om een jaar te doen meetellen. De Ombudsman Pensioenen stelde vast dat de omzetting automatisch door het computerprogramma van de Federale Pensioendienst plaats vindt en per kwartaal (met telkens een afronding) gebeurt, waarna men de afgeronde resultaten van de vier kwartalen optelt om zo een aantal dagen op jaarbasis te krijgen. Hierdoor telde een welbepaald jaar 103 dagen waardoor het niet in aanmerking mocht genomen worden voor de loopbaanvoorwaarde om vervroegd met pensioen te gaan. Doch bij een omzetting van de deeltijdse prestaties naar voltijdse dagequivalenten berekend op jaarbasis zou wel het bewijs van 104 dagen geleverd worden. De omzetting van de deeltijdse prestaties naar voltijdse dagequivalenten op jaarbasis is eveneens verdedigbaar. In artikel 4 § 2, 2 KB van 23 december 1996 tot uitvoering van de artikelen 15, 16 en 17 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsel is bepaald dat de kalenderjaren in aanmerking komen indien de pensioenrechten betrekking hebben op een tewerkstelling die overeenstemt met ten minste (één derde) van een voltijdse arbeidsregeling. Verder bepaalt artikel 4 § 2, 2 KB van 26 juli 1996 tot uitvoering van de artikelen 15, 16 en 17 van de wet van 26 juli 1996 dat wanneer de tewerkstelling niet het volledige kalenderjaar omvat, is aan deze voorwaarde voldaan indien voor het kalenderjaar tenminste het equivalent van de vermelde minimumduur van tewerkstelling wordt bewezen. De wetgeving inzake toegang tot pensioen (loopbaanvoorwaarde) verwijst naar het in aanmerking nemen van periodes per kalenderjaar. De FPD stemde in met de omzetting op jaarbasis waardoor de gepensioneerde 8 maanden vroeger met pensioen kon gaan.

Onvolmaaktheid in computerprogramma: de vaststelling van de bedrijfsvoorheffing wanneer enkel een wettelijk pensioen door Ethias uitbetaald wordt dat samen genoten wordt met een kapitaal van een groepsverzekering betaald door Ethias

DOSSIER 37705

De feiten

Op 3 juli 2022 krijgt de heer Joos van de FPD een brief met de melding “controleer uw sociale en fiscale gegevens en bezorg ons uw rekeningnummer.” Deze brief gaat verder met de melding “u ontvangt binnenkort de eerste betaling van uw pensioen of uw uitkering.”

Op 6 juli 2022 heeft de heer Joos aan de FPD verklaard een kind ten laste te hebben. Het feit dat zijn vrouw ten laste is heeft hij niet gemeld.

De FPD meldde op 2 augustus 2022 aan de heer Joos dat zijn ambtenarenpensioen zou betaald worden door Ethias, Woluwelaan 2 te 1150 Sint-Pieters-Woluwe, telefoonnummer 02 227 99 11, e-mail: info@ethias.be.

Aan de heer Joos werd dan ook een pensioen toegekend met ingang vanaf 1 oktober 2022 door Ethias. Dit pensioen werd tevens betaald door Ethias.

Op dit pensioen werd een bedrijfsvoorheffing toegepast rekening houdend met het feit dat hij zijn vrouw en een gehandicapt kind ten laste had.

In maart 2023 ontving de heer Joos van Ethias de melding dat de bedrijfsvoorheffing op zijn pensioen vanaf dan wordt aangepast. De heer Joos stelde vast dat zijn netto pensioen met 487,85 euro verminderde door een wijziging in de bedrijfsvoorheffing.

In de uitleg bij de nieuwe afrekening van het netto pensioenbedrag vermeldde Ethias dat de FPD een nieuw percentage bedrijfsvoorheffing en solidariteitsbijdrage had meegedeeld aan Ethias en dat Ethias dit percentage verplicht diende toe te passen. De bedrijfsvoorheffing verhoogde van 19,90% naar 31,20% van het belastbaar bedrag. De heer Joos moest zich voor verdere inlichtingen tot de FPD wenden.

Vreemd daar hij op 2 augustus 2022 nog de melding van de FPD had gekregen dat zijn pensioen door Ethias zou betaald worden.

Hij nam dus toch maar contact op met de FPD.

Bij dit contact vernam hij dat de FPD bij de vaststelling van het percentage bedrijfsvoorheffing rekening gehouden heeft met een kind ten laste. Doch dat zijn echtgenote ten laste was, was bij de FPD niet gekend (omdat hij dit nooit aan de FPD verklaard had) en dat daarom hiermee geen rekening gehouden is. De FPD deelde hem bijgevolg mee dat nu hij dit gemeld had, een nieuw percentage bedrijfsvoorheffing aan Ethias zou overgemaakt worden.

Tevens ontving de heer Joos van de FPD een telefoon opnieuw met de melding dat de FPD zijn pensioen niet uitbetaalt.

De heer Joos begrijpt het nu helemaal niet meer: de FPD, van wie hij geen pensioen krijgt, zou de instantie zijn die het nieuwe percentage aan bedrijfsvoorheffing moet vaststellen en meedelen aan Ethias. De heer Joos schrijft dan ook "Bij wie kan ik terecht voor uitleg of rechtzetting of wat moet ik doen?".

Nog verontrustender wordt het wanneer Ethias antwoordt met een veronderstelling. Wij citeren: "Als ik uw bericht lees, *ga ik er van uit* dat de Federale Pensioendienst u nu op gezinslast heeft gezet." Dit bericht gaat verder met de melding dat Ethias het bedrijfsvoorheffingspercentage dat hij van de FPD ontvangen heeft moet toepassen tot hij het nieuwe percentage zal ontvangen.

Daarop nam de heer Joos met de Ombudsdienst Pensioenen contact op om duidelijkheid te krijgen over deze toch wel erg verwarrende situatie.

Bedenkingen

Uit een eerste onderzoek bleek dat Ethias tot de maand februari 2023 zelf het percentage bedrijfsvoorheffing had vastgesteld.

De heer Joos was in oktober 2022 gepensioneerd. Omdat uit het pensioenkadaster bleek dat de heer Joos naast dit pensioen geen andere voordelen genoot stelde Ethias, geheel conform de instructies van de FOD Financiën, zelf de bedrijfsvoorheffing vast. Omdat de heer Joos meegedeeld had dat hij zijn vrouw en een gehandicapt kind ten laste had werd de bedrijfsvoorheffing vastgesteld rekening houdende met deze gezinslast.

In november 2022 ontving de heer Joos de uitkering van een kapitaal van zijn groepsverzekering. Dit kapitaal werd door Ethias uitbetaald. Dit voordeel werd geheel conform de regels in het pensioenkadaster ingegeven.

Via het pensioenkadaster ontving de FPD het bedrag van dit kapitaal van zijn tweede pijler pensioen. Daarop stelde de FPD het percentage bedrijfsvoorheffing vast en meldde dit via de trimestriële gegevensstroom Aoo6 op 15 januari 2023 aan Ethias.

Deze trimestriële stroom bevat naast het percentage van de bedrijfsvoorheffing ook het percentage van de solidariteitsbijdrage. De wet van 30 maart 1994 houdende sociale bepalingen bepaalt dat, voor de solidariteitsbijdrage rekening moet gehouden worden met de wettelijke pensioenen, andere

pensioenen en de aanvullende pensioenen inclusief de kapitalen. In geval van cumulatie van een wettelijk pensioen van een instelling en een kapitaal ten laste van een andere instelling, moet de Pensioendienst het percentage van de solidariteitsbijdrage uitwisselen met het organisme dat het wettelijk pensioen betaald.

Met deze stroom wordt dus ook het percentage bedrijfsvoorheffing gemeld.

Uit de gegevens van de FPD bleek dat de heer Joos uitsluitend een kind ten laste zou hebben. Met andere woorden de FPD deelde een percentage bedrijfsvoorheffing mee aan Ethias dat niet overeenstemde met de werkelijke situatie van de heer Joos, met name een gehandicapt kind en zijn echtgenote ten laste.

Wij moeten hier opmerken dat het foutieve percentage bedrijfsvoorheffing het gevolg is van informatie waarover de FPD beschikte. De heer Joos had immers op 6 juli en 18 augustus 2022 via mypension aan de FPD gemeld dat hij een kind met handicap ten laste had. Hij had niet gemeld dat ook zijn echtgenote ten laste was.

Bij de ontvangst van het verzoek ging de Ombudsman Pensioenen na wat de instructies van de FOD Financiën precies inhouden.

Het is duidelijk dat wanneer een gepensioneerd uitsluitend een wettelijk pensioen geniet dat niet beheerd wordt door de FPD, de instelling die het wettelijke pensioen betaalt zelf het percentage bedrijfsvoorheffing vaststelt op basis van de gegevens waarover de instelling beschikt. Dit is waarom Ethias aanvankelijk vanaf oktober 2022 zelf het percentage bedrijfsvoorheffing vaststelde.

Echter, wanneer de FPD een wettelijk pensioen uitbetaalt en betrokkene ook een wettelijk pensioen geniet ten laste van een andere instelling, moet de FPD de bedrijfsvoorheffing vaststellen en moet de andere instelling dit percentage verplicht toepassen.

Deze regel geldt echter niet wanneer betrokkene een wettelijk pensioen geniet dat betaald wordt door Ethias en daarnaast ook een groepsverzekering uitbetaald krijgt. Dit is immers geen wettelijk pensioen dat uitbetaald wordt door de FPD.

De instructies luiden als volgt¹:

21. Vaststelling van het percentage van de bedrijfsvoorheffing

21.1. Het percentage wordt berekend op grond van het bedrag van de bedrijfsvoorheffing verkregen door toepassing van deel 5, hoofdstukken 1 tot 5 op het verschil tussen:

a) eensdeels, het totale brutobedrag van de wettelijke pensioenen en aanvullende voordelen als vermeld in artikel 68, § 1, a en c, van voormelde wet van 30 maart 1994, met uitzondering van de in de vorm van kapitaal uitbetaalde voordelen, zoals dat bedrag voor de toepassing van de artikelen 68 tot 68quinquies van dezelfde wet werd medegedeeld;

b) anderdeels, de verplichte sociale inhoudingen vermeld in nr. 24.1.

21.2. Dit percentage wordt afgerond tot het hogere of lagere tiende van een punt naargelang het cijfer van de honderdsten van een punt al dan niet 5 bereikt.

Hieruit besluit de Ombudsman Pensioenen dat in het geval een pensioen dat door Ethias uitbetaald wordt, samen genoten wordt met een groepsverzekering, Ethias het percentage van de bedrijfsvoorheffing zelf moet vaststellen zonder dat de FPD hierin tussenkomt. Het is immers enkel bij cumulatie van meerdere wettelijke pensioenen dat de bedrijfsvoorheffing moet toegepast worden op het totaalbedrag van de wettelijke pensioenen en dat deze bedrijfsvoorheffing door de FPD moet vastgesteld worden.

De Ombudsman vroeg bijgevolg aan Ethias en de FPD om te onderzoeken waarom hun werkwijze niet in overeenstemming was met de instructies van de FOD Financiën.

De FPD meldde aan de Ombudsman Pensioenen dat de instructies van de FOD Financiën inderdaad duidelijk waren. Wanneer een wettelijk pensioen, dat betaald wordt door een andere instelling dan de

¹ bijlage III bij het KB/WIB - Afdeling 4. Pensioenen Onderafdeling 1. Cumulatie van bepaalde pensioenen of renten (deel 5, hoofdstukken 1 tot 5).

FPD, uitsluitend samen genoten wordt met een groepsverzekering stelt de andere instelling, zonder tussenkomst van de FPD, het percentage van de bedrijfsvoorheffing vast.

De huidige werkwijze waarbij in het geval dat een wettelijk pensioen van een andere instelling uitsluitend genoten wordt met een groepsverzekering de FPD toch het percentage van de bedrijfsvoorheffing vaststelt en deze meedeelt aan de andere instelling is het gevolg van het feit dat nu via dezelfde stroom Aoo6 zowel de bedrijfsvoorheffing als de solidariteitsbijdrage meegedeeld wordt. De FPD moet immers wel instaan voor het meedelen aan Ethias van het percentage solidariteitsbijdrage dat Ethias moet inhouden.

De FPD onderzoekt of het technisch mogelijk is om uitsluitend het percentage solidariteitsbijdrage mee te delen zonder het risico te lopen dat hierdoor de andere instelling geen bedrijfsvoorheffing meer zou inhouden: kortom zonder dat dit tot ongewenste effecten zou leiden.

Immers Ethias meldt dat indien ze een melding van de FPD krijgen met een toe te passen percentage bedrijfsvoorheffing, Ethias ervan uitgaat dat de FPD beschikt over informatie m.b.t. andere door betrokkene ontvangen pensioenen dan het door Ethias uitbetaalde pensioen. Ethias heeft immers geen rechtstreekse toegang tot het pensioenkadaster.

Het is door het ontbreken van die eventuele bijkomende informatie voor Ethias niet mogelijk na te gaan dat het door de FPD meegedeelde percentage een percentage bedrijfsvoorheffing is dat door Ethias ingevolge de instructies van de FOD Financiën al dan niet moet toegepast worden. Ethias gaat er dus vanuit dat telkens de FPD een percentage meedeelt dit een percentage bedrijfsvoorheffing is dat zij moeten toepassen.

Indien deze problematiek opgelost wordt zal de gepensioneerde die enkel een wettelijk pensioen van Ethias geniet, enkel nog aan Ethias de wijzigingen van elementen die een invloed op zijn bedrijfsvoorheffing hebben moeten meedelen. Zo wordt ook de onduidelijkheid voor de gepensioneerde aan wie hij wijzigingen moet melden weggewerkt.

Het is nu wachten tot de FPD de technische aanpassing doorvoert waardoor uitsluitend het percentage solidariteitsbijdrage meegedeeld wordt zonder dat het risico gelopen wordt dat hierdoor de andere instelling geen bedrijfsvoorheffing meer zou inhouden.

Verbeterpunt in de programmatie: snellere uitwisseling van pensioengegevens door de FPD, die het pensioenkadaster beheert, aan Ethias

DOSSIER 37705 EN DOSSIER 37623

In het dossier van de heer Joos stelde de Ombudsman Pensioenen ook vast dat het nieuwe bedrijfsvoorheffingspercentage dat Ethias via een trimestriële stroom van de FPD ontvangen had op 15 januari door Ethias werd toegepast op het pensioen dat werd uitbetaald in maart 2023. Ook al dient deze werkwijze (het doorgeven van een bedrijfsvoorheffingspercentage van de FPD aan Ethias) hier niet toegepast te worden.

Gelet op de vaststelling dat de verwerkingstermijn in casu lang was, vroeg de Ombudsdienst Pensioenen, ondanks het feit dat de melding van de FPD aan Ethias in toepassing van punt 1.5 van de bijlage III bij het KB/WIB² hier niet van toepassing is, wat de normale verwerkingsduur is van een melding van de wijziging van gegevens die een impact heeft op de bedrijfsvoorheffingsschaal (bijvoorbeeld kinderlast) wanneer de FPD aan de andere pensioeninstelling (Ethias) de toe te passen bedrijfsvoorheffing wel dient mee te delen. Immers wanneer een gepensioneerde zowel een pensioen van Ethias als van de FPD ontvangt en de gepensioneerde een element dat een wijziging veroorzaakt inzake bedrijfsvoorheffing aan Ethias meldt, dient dit door Ethias eerst aan de FPD overgemaakt te worden. De FPD stelt het bedrijfsvoorheffingspercentage dan vast (en past dit toe op het pensioen uitbetaald door de FPD) en maakt dit bedrijfsvoorheffingspercentage over aan Ethias via de elektronische stroom.

² Zie Jaarverslag Ombudsdienst Pensioenen 2019 p. 92.

Dit was immers het geval bij mevrouw Vermandere (dossier 37623).

Mevrouw Vermandere geniet zowel een werknemerspensioen (79,48 euro bruto in januari 2023) dat uitbetaald wordt door de FPD als een pensioen dat uitbetaald wordt door Ethias (1.668,99 euro bruto in januari 2023).

Mevrouw Vermandere klaagt bij de Ombudsdienst Pensioenen dat Ethias de nieuwe bedrijfsvoorheffing pas toepaste vanaf maart 2023. Hierdoor verminderde haar bedrijfsvoorheffing van 146,13 euro naar 109,60 euro. De FPD paste bij haar de nieuwe bedrijfsvoorheffing wel onmiddellijk toe doch hield daarbij geen rekening met de perekwatie van het ambtenarenpensioen van mevrouw Vermandere waardoor dit pensioen vanaf januari 2023 verhoogd werd door Ethias.

Ook bij haar man die een pensioen van de NMBS geniet dat uitbetaald wordt door de FPD werd de nieuwe bedrijfsvoorheffing reeds toegepast vanaf januari 2023.

De Ombudsman Pensioenen stelt vast dat de berekeningsregels voor de bedrijfsvoorheffing die jaarlijks worden aangepast om de bedragen in overeenstemming te brengen met de kosten van het levensonderhoud ook in december 2022 voor pensioenen die betaalbaar zijn in 2023 aangepast werden. Nieuw voor de pensioenen betaalbaar in 2023 was het wegvallen van de schalen van de bedrijfsvoorheffing, dit zijn de tabellen waarbij de belastbare pensioenen ingeschaald worden naar een lager veelvoud van 15 euro. De schalen van bedrijfsvoorheffing werden vervangen door de “glijdende schalen”. De bedrijfsvoorheffing wordt niet langer meer berekend op basis van maandelijkse schalen. Voortaan wordt de sleutel formule gebruikt zodat een kleine bruto verhoging niet tot een netto verlaging leidt. Dit is des te belangrijker in periodes van hoge inflatie wanneer de pensioenen veelvuldig geïndexeerd worden.

Zo werd het Koninklijk besluit van 19 december 2022 tot wijziging van het KB/WIB 92 op het stuk van de bedrijfsvoorheffing, met daarbij de bijlage III, in het Belgisch Staatsblad van 30 december 2022 gepubliceerd.

Volgens deze sleutel formule wordt de bedrijfsvoorheffing op de pensioenen berekend als volgt:

- het maandelijks belastbaar bedrag wordt omgerekend naar een jaarlijks bruto belastbaar bedrag;
- dit jaarlijks bruto belastbaar bedrag wordt verminderd met forfaitaire beroepskosten om te komen tot een jaarlijks netto belastbaar bedrag;
- op dit jaarlijks netto belastbaar bedrag wordt de basisbelasting berekend met aftrek van verminderingen voor gezinslasten;
- het bekomen resultaat wordt omgerekend naar een maandelijks bedrijfsvoorheffing die op zijn beurt nog kan verminderd worden met bepaalde verminderingen.

De nieuwe regels zijn van toepassing op de vanaf 1 januari 2023 betaalde pensioenen.

Mevrouw Vermandere had van Ethias te horen gekregen dat voor haar dossier de Federale Pensioendienst bevoegd is voor de berekening en toepassing van de bedrijfsvoorheffing daar zij naast het pensioen dat zij van Ethias ontvangt ook nog een ander pensioen uitbetaald door de FPD geniet. De FPD telt dan beide pensioenen samen en bepaalt hoeveel procent bedrijfsvoorheffing er op haar pensioenen dient te worden ingehouden conform de regels zoals vastgesteld door de FOD Financiën. Dit percentage aan bedrijfsvoorheffing wordt door de Federale Pensioendienst automatisch ingelezen in haar pensioendossier bij Ethias en wordt bijgevolg pas toegepast van zodra de FPD het nieuwe percentage bedrijfsvoorheffing overmaakt aan Ethias.

Ethias antwoordde dat ze het nieuwe bedrijfsvoorheffingspercentage (6,60%) pas zo laat binnengekregen heeft van de FPD dat Ethias het nieuwe bedrijfsvoorheffingspercentage pas kon toepassen op de pensioenbetaling door Ethias van maart 2023.

De Ombudsman Pensioenen stelde vast dat er gedurende twee maanden een foutief bedrijfsvoorheffingspercentage door Ethias was toegepast daar de uitwisseling van pensioengegevens om tot een correcte bedrijfsvoorheffing te komen enige tijd vergde. Hij ondervroeg derhalve Ethias over de verwerkingstermijn.

Ethias antwoordde het volgende: “Omtrent de timing van de toepassing van de gewijzigde bedrijfsvoorheffing kan ik u melden dat wij deze gegevens trimestrieel doorkrijgen van de FPD. Nadien volgt dan een aanpassingstijd van ongeveer een week. Het bestand dat wij op 15 januari ontvangen hebben werd na het in betaling geven van de pensioenen voor januari verwerkt aangezien de opdracht tot het in betaling geven van de pensioenen van januari op 19 januari werd afgesloten. Er moet immers rekening gehouden worden met een doorlooptijd van een week. Wij volgen dit samen met de FPD verder op teneinde de nodige aanpassingen door te voeren en te bekijken of zij ons de gegevens reeds in het begin van de maand kunnen doorsturen zodat wij deze bij de eerstvolgende betaling kunnen toepassen.”

De Ombudsman Pensioenen had het reeds in het Jaarverslag 2008 op pagina 110 over de problematiek van het niet onmiddellijk correct inhouden van de bedrijfsvoorheffing wanneer een gepensioneerde een pensioen, dat door twee verschillende pensioendiensten uitbetaald wordt, ontvangt: “Als men zich in de plaats van de gepensioneerde stelt verwacht hij een correcte en tijdige betaling die simultaan rekening houdt met alle elementen. De verbetering van de uitwisseling van de gegevens en het beheer van het pensioenkadaster is hierbij prioritair. Zij maakt een groot deel van de oplossing uit. Het College van Ombudsmannen stelt de vraag of in de (nabije) toekomst een dagelijkse aanpassing van de gegevens van het pensioenkadaster tot de mogelijkheden zou behoren...”

Het in het begin van een maand in plaats van halverwege de maand meedelen van het nieuwe in te houden bedrijfsvoorheffingspercentage, zou inderdaad, zoals Ethias opmerkt, een snellere aanpassing van de bedrijfsvoorheffing door Ethias tot gevolg hebben. Dit ligt in de lijn van de verbeteringsuggestie die de Ombudsman Pensioenen in 2008 formuleerde. Dit zou er toe leiden dat Ethias op het pensioen dat hij uitbetaalt in de maand waarin hij het nieuwe percentage aan bedrijfsvoorheffing van de FPD ontvangt in een aantal gevallen sneller de correcte bedrijfsvoorheffing zou kunnen toepassen. Wij volgen verder op of de FPD tegemoet komt aan de vraag van Ethias.

De Ombudsman Pensioenen wijst er in dit kader op dat een frequenter meedelen van het nieuwe bedrijfsvoorheffingspercentage door de FPD aan Ethias (nu gebeurt dit trimestrieel) ook een verbetering teweeg zou brengen.

Samendrukking deeltijdse tewerkstelling naar voltijdse dagequivalenten

DOSSIER 38251

De feiten

Mevrouw Luyckx stelt vast dat voor wat betreft de loopbaangegevens voor het jaar 1996 er slechts rekening wordt gehouden met 103 dagen tewerkstelling. Hierdoor komt dit kalenderjaar niet in aanmerking voor het bepalen van de loopbaanvoorwaarde en kan zij hierdoor in 2024 geen aanspraak maken op het vervroegd rustpensioen. Zij zou pas op pensioen kunnen gaan vanaf 1 juli 2025.

Zij neemt hiervoor op 19 januari 2023 contact op met de Federale Pensioendienst. Ze doet haar beklag dat er voor het jaar 1996 103 dagen en geen 104 dagen in aanmerking genomen worden in het kader van de toegang tot het vervroegd pensioen. Op 15 februari 2023 neemt ze hiervoor ook contact op met het kabinet van de Minister van Pensioenen.

Naar aanleiding van haar e-mail van 19 januari 2023 en van 15 februari 2023, die naar de FPD werd doorgestuurd door het Kabinet van de Minister van Pensioenen, deelde de Federale Pensioendienst haar op 27 februari 2023 het volgende mee: “Wanneer u tijdens uw loopbaan deeltijdse arbeid hebt verricht, wordt het aantal gewerkte en gelijkgestelde dagen, vermeld op het uittreksel van uw globale loopbaan, omgezet tot voltijdse dagen. Op dit uittreksel wordt het aantal uren dat u in een bepaald jaar hebt gepresteerd vermeld op het aantal uren dat overeenstemt met een voltijdse arbeidsregeling in de onderneming of de bedrijfstak waar u tewerkgesteld was. De omzetting tot volle dagequivalenten gebeurt op basis van die twee gegevens. De omzetting van de deeltijdse arbeid gebeurt als volgt: Voor 1996 bewijst u een deeltijdse tewerkstelling van 182 u, 182 u, 146,5 u, 136 u en 14 u en is de voltijdse tewerkstelling 2 080 uren (40 uren maal 52 weken). De deeltijdse arbeidsdagen worden omgezet naar voltijdse arbeidsdagen volgens volgende formule: $312 \times (182 \text{ u} + 182 \text{ u} + 146,5 \text{ u} + 136 \text{ u} + 14 \text{ u}) = 2 \text{ 080 u}$.”

Op 28 februari 2023 reageert mevrouw Luyckx stellende “Wanneer ik de zelfde berekening maak kom ik uit op: 99, 075 dagen + 5 gelijkgestelde dagen = 104 dagen.”

Op 19 april 2023 heeft mevrouw Luyckx getelefoneerd naar de pensioendienst om aan te dringen op een antwoord. Op 20 april deed mevrouw Luyckx nog eens per mail haar beklag.

De FPD deelt haar op 12 mei 2023, naar aanleiding van haar mail van 28 februari 2023 en 20 april 2023, mee dat indien het gaat over een deeltijdse tewerkstelling deze tewerkstelling moet worden omgezet naar voltijdse dagequivalenten en dat deze omzetting per kwartaal gebeurt. De Federale Pensioendienst deelde haar volgende berekening mee:

Kwartaal 1: $182/2080 \times 312 = 27$ voltijdse dagequivalenten

Kwartaal 2: $182/2080 \times 312 = 27$ voltijdse dagequivalenten

Kwartaal 3: $146,5/2080 \times 312 = 22$ voltijdse dagequivalenten

Kwartaal 4: $136/2080 \times 312 = 20$ voltijdse dagequivalenten

Kwartaal 4: $14/2080 \times 312 = 2$ voltijdse dagequivalenten

Samen met de 5 nog geboekte gelijkgestelde dagen geeft dit een totaal van 103 dagen. Hierdoor bewijst zij volgens de Federale Pensioendienst slechts 103 dagen en komt dit jaar dus niet in aanmerking voor het bepalen van de loopbaanvoorwaarde.

Mevrouw Luyckx neemt op 15 mei 2023 nogmaals contact op met de pensioendienst en meldt dat wanneer zij de optelling van de arbeidsdagen maakt (na omzetting) ze wel aan 104 dagen komt.

Vermits ze geen antwoord krijgt op de mail van 15 mei 2023 neemt ze op 10 juli 2023 contact op met de Ombudsdienst Pensioenen. Zij stelt dat “Volgens mijn berekening kom ik wel aan 104 dagen. De pensioendienst rekent niet met cijfers na de komma. Ik reken wel met cijfers na de komma en kom zo aan 104 dagen. De cijfers na de komma zijn wel degelijk gepresteerde uren en dus ook onderhevig aan RSZ.”

Bedenkingen

De wettelijke pensioenleeftijd in België is momenteel 65 jaar (66 jaar in 2025 en 67 jaar in 2030). Indien men vroeger dan de wettelijke pensioenleeftijd het rustpensioen wenst te ontvangen, moet men voldoen aan bepaalde leeftijds- en loopbaanvoorwaarden. Deze zijn:

Minimumleeftijd en bijhorende loopbaanduur op de datum waarop u vervroegd met pensioen wilt gaan

60 jaar en 44 loopbaanjaren

61 jaar en 43 loopbaanjaren

62 jaar en 43 loopbaanjaren

63 jaar en 42 loopbaanjaren

Het komt er op neer dat om na te gaan of men voldoet aan de loopbaanvoorwaarde om aanspraak te kunnen maken op een pensioen voor de leeftijd van 65 jaar er rekening wordt gehouden met:

- de gewerkte jaren in een Belgisch wettelijk pensioenstelsel (zelfstandige, werknemer, ambtenaar, politiek mandataris, overzeese sociale zekerheid); bij een instelling van de Europese Unie; in een land van de Europese Economische Ruimte en Zwitserland; in een land waarmee België een bilaterale overeenkomst heeft afgesloten;
- bepaalde niet-gewerkte perioden (gelijkgestelde perioden) zoals: ziekte, werkloosheid, gemotiveerd tijdskrediet voor werknemers, terbeschikkingstelling met wachtwedde voor ambtenaren; de perioden van militaire dienst of als gewetensbezwaarde;
- een stopzetting van een beroepsactiviteit om een kind van minder dan 6 jaar op te voeden als er geen enkele vorm van gelijkstelling is.

Deze jaren komen overeenkomstig artikel 4§ 2, 2 KB van 23 december 1996 tot uitvoering van de artikelen 15, 16 en 17 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsel in aanmerking indien ten minste (één derde) van een voltijdse arbeidsregeling³. Verder bepaalt artikel 4§ 2,2 KB van 23 december 1996 tot uitvoering van de artikelen 15, 16 en 17 van de wet van 26 juli 1996 dat wanneer de tewerkstelling

³ Dit is minimaal 104 voltijdse dagequivalenten.

niet het volledige kalenderjaar omvat, is aan deze voorwaarde voldaan indien voor het *kalenderjaar* tenminste het equivalent van de vermelde minimum duur van tewerkstelling wordt bewezen.

De Federale Pensioendienst deed in eerste instantie deze samendrukking per kwartaal en kwam tot de conclusie dat er slechts rekening kon gehouden worden met 103 voltijdse dagequivalenten (98 gewerkte dagen en 5 gelijkgestelde dagen). Dit door de afronding van de bekomen resultaten per kwartaal. Dat de berekeningen gemaakt worden per kwartaal is in verband te brengen met het feit dat loopbaaninformatie vanaf 1990 beschikbaar is per kwartaal. De FPD heeft er in zijn programmatie voor gekozen de kwartaalregistratie te behouden in de geconsolideerde loopbaan.

Verder blijkt uit onze analyse dat de informatie over de omzetting van de deeltijdse tewerkstelling naar voltijdse tewerkstelling die aan mevrouw Luyckx werd verstrekt naar aanleiding van haar vraag aan de Minister van Pensioenen correct is, doch de in dit antwoord gemaakte berekening foutief is. Immers $312 \times (182 \text{ u} + 182 \text{ u} + 146,5 \text{ u} + 136 \text{ u} + 14 \text{ u} : 2 \text{ o}80 \text{ u}) = 99,39$: dit wordt afgerond naar 99 en is dus niet gelijk aan 98 dagen.

De vraag rijst hier of men het resultaat niet overgenomen heeft zoals dit berekend werd door het computerprogramma, zonder ermee rekening te houden dat het computerprogramma een berekening per kwartaal maakt (met telkens een afronding) en deze vier kwartalen optelt.

Nadien, op 12 mei 2023, wordt een andere verklaring gegeven. Met name dat de omzetting per kwartaal gebeurt en dat er telkens afgerond wordt.

De Ombudsdienst Pensioenen heeft er de wetgeving op nageslagen.

De wetgeving inzake toegang tot pensioen (loopbaanvoorwaarde) verwijst naar een in aanmerking nemen van periodes per kalenderjaar:

In artikel 4 § 2, 2 KB van 23 december 1996 tot uitvoering van de artikelen 15, 16 en 17 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsel is immers bepaald dat de kalenderjaren in aanmerking komen indien de pensioenrechten betrekking hebben op een tewerkstelling die overeenstemt met ten minste (één derde) van een voltijdse arbeidsregeling. Verder bepaalt artikel 4§ 2,2 KB van 23 december 1996 tot uitvoering van de artikelen 15, 16 en 17 van de wet van 26 juli 1996 dat wanneer de tewerkstelling niet het volledige kalenderjaar omvat, is aan deze voorwaarde voldaan indien voor het kalenderjaar tenminste het equivalent van de vermelde minimumduur van tewerkstelling wordt bewezen.

Inzake deeltijdse tewerkstelling bepaalt de pensioenwetgeving inzake berekening van het pensioen dat deze deeltijdse dagen moeten worden omgezet naar voltijdse dagequivalenten. Artikel 28 bis, 5° en 6° KB 21 december 1967 bepalen dat voor de werknemer die deeltijdse arbeid verrichtte, het aantal werkdagen, in voorkomend geval herleid wordt tot het aantal dat op de individuele rekening zou voorkomen indien de activiteit zou zijn uitgeoefend aan volledige dagprestaties. Het aantal gelijkgestelde dagen wordt, in voorkomend geval, eveneens herleid tot een aantal dat in verhouding staat tot de gepresteerde arbeidstijd in de activiteit op grond waarvan de gelijkstelling werd toegekend. Voor de jaren gelegen na 1991 blijkt deze verhouding uit de inschrijvingen op de in artikel 28 bedoelde individuele rekening. Voor de werknemers met een variabel uurrooster of werkend in een ploegenstelsel, wordt het aantal werkdagen en gelijkgestelde dagen desgevallend aangepast, rekening houdend met de arbeidstijd ten opzichte van een voltijdse arbeidsregeling.

Aangezien uit artikel 28 bis blijkt dat voor de berekening van het pensioen de omzetting van het aantal dagen deeltijdse arbeid moet gebeuren “tot het aantal dagen dat op de individuele rekening zou voorkomen indien de activiteit zou zijn uitgeoefend aan volledige dagprestaties” en vermits de gegevens op de individuele rekening steeds een kalenderjaar behelzen, waren wij de mening toegedaan dat het logisch is de berekening op jaarbasis te maken. En bij analogie dit ook toe te passen voor de loopbaanvoorwaarde.

Verder bepaalt artikel 3 §1 van de Wet 20 juli 1990 tot instelling van een flexibele pensioenleeftijd voor werknemers en tot aanpassing van de werknemerspensioenen aan de evolutie van het algemeen welzijn dat voor de pensioenberekening “Het recht op het rustpensioen wordt *per kalenderjaar* verkregen naar

rata van een breuk van de werkelijke, fictieve en forfaitaire brutolonen bedoeld bij de artikelen 7, 8 en 9 bis van het koninklijk besluit nr. 50 en in aanmerking genomen ten belope van ...”

Ook uit artikel 9 van het Koninklijk besluit nr. 50 kan men afleiden dat de berekening van het pensioen gebeurt per kalenderjaar en niet per kwartaal. Artikel 9 luidt immers als volgt: “Een jaar tewerkstelling als werknemer vóór 1 januari 1955 komt slechts in aanmerking voor de toekenning van het rustpensioen voor zover deze tewerkstelling *tijdens het beschouwde jaar* gewoonlijk en hoofdzakelijk is.”

Volgens onze analyse is het gezien de wettelijke bepalingen verdedigbaar de berekening van het pensioen te maken op jaarbasis. In casu wordt er dan rekening gehouden met 99 voltijdse dagequivalenten (660,50 uur tewerkstelling in de 40u/week).

Wij hebben de Federale pensioendienst dan ook van deze analyse op de hoogte gebracht en gevraagd de berekening op jaarbasis te maken. En bij analogie dit ook toe te passen voor de loopbaanvoorwaarde.

De FPD deelde ons mee dat hij zich hiermee akkoord kon verklaren. De gegevens voor het kalenderjaar 1996 werden aangepast (104 voltijdse dagen i.p.v. 103 voltijdse dagen).

Hierdoor kan mevrouw Luyckx aanspraak maken op het vervroegd pensioen vanaf 1 november 2024. Hierdoor kon zij acht maanden vroeger met pensioen gaan. De FPD verontschuldigde zich bij mevrouw Luyckx voor het uitblijven van een antwoord op haar mail van 28 februari 2023. Het niet meer antwoorden was immers het gevolg van het zeer grote aantal vragen die zij aan de pensioendienst gesteld had.

Conclusie

De omzetting van de deeltijdse prestaties naar voltijdse dagequivalenten gebeurt automatisch door het computerprogramma van de FPD en vindt plaats per kwartaal (met telkens een afronding) waarna men de afgeronde resultaten van de vier kwartalen optelt om zo een aantal dagen op jaarbasis te krijgen. De omzetting van de deeltijdse prestaties naar voltijdse dagequivalenten op jaarbasis is eveneens verdedigbaar. Dit vooral gelet op de wijze waarop de wetgeving opgesteld is.